

2014 жылғы 5 шілдедегі Қазақстан Республикасы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 811-бабы екінші бөлігінің, 852-бабы бірінші бөлігінің және 855-бабы үшінші бөлігі 2) тармақшасының Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігін қарау туралы

Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының 2023 жылғы 28 сәуірдегі № 12-НҚ нормативтік қаулысы

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АТЫНАН

2014 жылғы 5 шілдедегі Қазақстан Республикасы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 811-бабы екінші бөлігінің, 852-бабы бірінші бөлігінің және 855-бабы үшінші бөлігі 2) тармақшасының Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігін қарау туралы

Қазақстан Республикасының Конституциялық Соты Төраға Э.Ә. Азимова, судьялар А.Қ. Ескендіров, Қ.Т. Жақыпбаев, А.Е. Жатқанбаева, А.Қ. Қыдырбаева, Қ.С. Мусин, Б.М. Нұрмұханов, Е.Ә. Оңғарбаев, Р.А. Подопригора, Е.Ж. Сәрсембаев және С.Ф. Ударцев қатысқан құрамда,

өтініш субъектісі С.О. Жунусованың өкілі – адвокат Ж.О. Дюсембаеваның,

Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының өкілі – депутат А.С. Арғынбекованың,

Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің өкілі – төрағаның бірінші орынбасары Д.М. Малаховтың,

Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің өкілі – вице-министр А.Қ. Мұқанованың,

Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының өкілі – Бас Прокурордың кеңесшісі Т.Б. Адамовтың қатысуымен,

өзінің ашық отырысында Сауле Орынбаевна Жунусованың 2014 жылғы 5 шілдедегі Қазақстан Республикасы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің (бұдан әрі – ӘҚБК) 811-бабы екінші бөлігінің, 852-бабы бірінші бөлігінің және 855-бабы үшінші бөлігі 2) тармақшасының Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігін тексеру туралы өтінішін қарады.

Баяндамашы – Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының судьясы Р.А. Подопригораның хабарламасын тыңдап, конституциялық іс жүргізу материалдарын зерделеп, халықаралық тәжірибеге, Қазақстан Республикасының және жекелеген шет елдердің заңнамасына талдау жасай отырып, Қазақстан Республикасының Конституциялық Соты

анықтады:

Қазақстан Республикасының Конституциялық Сотына С.О. Жунусованың ӘҚБК-нің 811-бабының екінші бөлігін, 852-бабының бірінші бөлігін және 855-бабы үшінші бөлігінің 2) тармақшасын Қазақстан Республикасы Конституциясының 13-бабына және 14-бабының 1-тармағына сәйкес келмейді деп тану туралы өтініші келіп түсті.

2022 жылғы 21 сәуірде С.О. Жунусова әкімшілік құқық бұзушылық жасағаны үшін әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша қысқартылған іс жүргізу (ӘҚБК-нің 42-тарауы) тәртібімен әкімшілік жауаптылыққа тартылған. Істі Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің (Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет) Шығыс Қазақстан облысы бойынша департаментінің лауазымды адамы қозғаған. С.О. Жунусова айыппұлды жеті тәулік ішінде ӘҚБК-нің Ерекше бөлігі тиісті бабының санкциясында көрсетілген соманың елу пайызы мөлшерінде ерікті түрде төлеген. ӘҚБК-нің 811-бабының екінші бөлігіне сәйкес мұндай жағдайда іс мәні бойынша қаралды, шешім заңды күшіне енді, ал адам әкімшілік жауаптылыққа тартылды деп есептеледі. Осы бөлікте, ӘҚБК-нің істерді жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарау туралы айтылатын 47-тарауында көзделген жағдайларды қоспағанда, қысқартылған іс жүргізу тәртібімен қаралған істер қайта қарауға жатпайды деп бекітілген.

Кейінірек С.О. Жунусова өзінің әрекеттерінде әкімшілік сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық құрамы жоқ деп есептейді, соған байланысты ол Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің (Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет) Шығыс Қазақстан облысы бойынша департаментіне материалдарды жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарау туралы өтінішпен жүгінеді. Қарау нәтижелері бойынша 2022 жылы 7 қазанда аталған органның қаулысымен С.О. Жунусоваға өтінішін қанағаттандырудан бас тартылады. Мемлекеттік органның пікірі бойынша, С.О. Жунусованың жаңадан ашылған мән-жайлар жөніндегі дәлелдері расталмаған.

С.О. Жунусова жоғарыда аталған қаулыға Шығыс Қазақстан облысы Өскемен қаласының әкімшілік құқық бұзушылықтар жөніндегі мамандандырылған сотына шағым береді. 2022 жылы 19 желтоқсанда сот С.О. Жунусованың шағымын қанағаттандырып, мемлекеттік орган қаулысының күшін жояды. Бұл ретте сот ӘҚБК-нің 811-бабының екінші бөлігіне, 852-бабына және 855-бабы үшінші бөлігінің 2) тармақшасына сілтеме жасай отырып, іс жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарауға жатпаған деп есептейді. Өтініш конституциялық іс жүргізуге қабылданғаннан кейін Шығыс Қазақстан облыстық сотының қылмыстық істер жөніндегі сот алқасы (2023 жылғы 9 наурыздағы қаулысы) аталған қаулының күшін жояды, ал Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің (Сыбайлас

жемқорлыққа қарсы қызмет) Шығыс Қазақстан облысы бойынша департаментінің 2022 жылғы 7 қазандағы шешімі өзгеріссіз қалдырылады.

Өтініш субъектісі өзін істі, оның ішінде жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарау құқығынан айыратын, ӘҚБК-нің 811-бабының екінші бөлігі, 852-бабының бірінші бөлігі және 855-бабы үшінші бөлігінің 2) тармақшасы Қазақстан Республикасы Конституциясының 13-бабына және 14-бабының 1-тармағына сәйкес келмейді деп есептейді, соған байланысты оларды конституциялық емес деп тануды сұрайды.

Өтініш нысанасына қатысты ӘҚБК-нің 811-бабы екінші бөлігінің, 852-бабы бірінші бөлігінің және 855-бабы үшінші бөлігі 2) тармақшасының конституциялылығын тексерген кезде Конституциялық Сот мыналарды негізге алады.

1. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізудің екіжақты құқықтық табиғаты бар. Бір жағынан, ол сот істерін (азаматтық, қылмыстық, әкімшілік істермен қатар) жүргізу түрі болып табылады. Екінші жағынан, түрлі уәкілетті мемлекеттік органдар сот процесі шеңберінен тыс жүзеге асыруы мүмкін және осы мағынада "квазисот" ісін жүргізуді білдіреді.

Мұндай екіжақты сипат әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша соттан тыс іс жүргізуде жалпықұқықтық қағидаттардың және конституциялық құқықтарды қоса алғанда, азаматтар құқықтарының, сондай-ақ процесік қызметке жататын, оның ішінде ӘҚБК-де тікелей бекітілген арнайы қағидаттардың (2-тарау) сақталуын жоққа шығармайды.

Мәселен, өзінің құқықтары мен бостандықтарын заңға қайшы келмейтін барлық тәсілдермен қорғау құқығы (Конституцияның 13-бабының 1-тармағы) әркімнің өз құқықтары мен бостандықтарын қорғау тәсілін еркін таңдауын болжайды. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша соттан тыс іс жүргізу кезінде бұл құқық уәкілетті органдар шығарған әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша қаулыға жоғары тұрған уәкілетті органға немесе сотқа шағым жасауға, жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарау туралы арыз беруге, прокуратура органдарына жүгінуге мүмкіндік береді.

Өзінің құқықтары мен бостандықтарының сот арқылы қорғалу құқығы (Конституцияның 13-бабының 2-тармағы) әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізу барысында уәкілетті органдардың актілері мен әрекеттеріне сотқа шағым жасау, жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарау туралы арыз беру мүмкіндігін көздейді.

Конституциялық ережені дамыту үшін ӘҚБК-де 24-бап бар, оған сәйкес әркімнің өз құқықтары мен бостандықтарының сот арқылы қорғалуына құқығы бар. Мүдделі тұлға бұзылған немесе даулы құқықтарын, бостандықтарын немесе заңмен қорғалатын мүдделерін қорғау үшін заңда белгіленген тәртіппен сотқа жүгінуге құқылы.

Конституциялық тең болу қағидаты (Конституцияның 14-бабы) ӘҚБК-нің 9-бабында қайталанады: "Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізу

барысында заң мен сот алдында бәрі тең. Тегіне, әлеуметтік, лауазымдық және мүліктік жағдайына, жынысына, нәсіліне, ұлтына, тіліне, дінге көзқарасына, нанымына, тұрғылықты жеріне байланысты немесе кез келген өзге де мән-жайлар бойынша ешкімді ешқандай кемсітуге болмайды". Осылайша, бұл қағидат ӘҚБК-нің тиісті ережелерін тұжырымдау кезінде де, құқық қолдану практикасы процесінде де міндетті түрде сақталуға тиіс.

2. Көрсетілген тәсілдер Қазақстан Республикасы орындау міндеттемесін өзіне алған халықаралық құқықтық актілердің ережелерімен ұштасады. Атап айтқанда, Қазақстан Республикасы 2005 жылғы 28 қарашадағы Заңымен ратификациялаған 1966 жылғы 16 желтоқсандағы Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пактінің 14 және 26-баптарында соттар мен трибуналдар алдында тең болу, істі құзыретті, тәуелсіз және әділ соттың әділетті және жария талқылау құқығы (14-бап), заң алдында тең болу (26-бап) туралы айтылады. Бұл құқықтар сот рәсімдерінде де, өзінің сипаты бойынша сот рәсімі болып табылатын рәсімдерде де сақталуға тиіс (14-бапқа Біріккен Ұлттар Ұйымының Адам құқықтары жөніндегі комитетінің 2007 жылғы 23 тамыздағы № 32, CCPR/C/GC/32 жалпы тәртіп ескертпесі: соттар мен трибуналдар алдында тең болу және әркімнің әділ сот талқылауына құқығы).

3. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша қысқартылған іс жүргізу уәкілетті мемлекеттік органдар да, соттар да қарайтын істер бойынша мүмкін болады. Ол үшін белгілі бір шарттар бар:

ол айлық есептік көрсеткіштің белгілі бір мөлшеріне сәйкес келетін айыппұлға қатысты ғана қолданылады;

құқық бұзушылық жасаған адамның анықталуы;

адамның құқық бұзушылық жасау фактісін мойындауы;

адамның ӘҚБК-нің Ерекше бөлігі бабының санкциясында көрсетілген соманың елу пайызы мөлшерінде айыппұл төлеуге келісуі;

адамның ұсынылған дәлелдемелерге шағым жасамауы;

құқық бұзушылық үшін санкция ескертуден өзге, басқа өндіріп алу түрлерін көздей алмайды;

адамның артықшылықтарға және иммунитетке ие болмауы.

Қысқартылған іс жүргізу кейбір іс санаттары (мемлекеттік кіріс органдары, Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі және қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті орган қарайтын іс) бойынша мүмкін емес.

4. Қысқартылған іс жүргізуде құқық бұзушылық жасау фактісін мойындау және әкімшілік жауаптылықты көтеруге дайын болу ескеріле отырып, кәдімгі іс жүргізуде болатын рәсімдер алып тасталады.

Сондай-ақ, қысқартылған іс жүргізуде әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша қаулы сияқты процестік құжат шығарылмайды, бұл ӘҚБК-де адамды әкімшілік жауаптылыққа тарту жағдайларының көпшілігі үшін көзделген.

ӘҚБК-нің 811-бабының екінші бөлігіне сәйкес айыппұлды көрсетілген айыппұл сомасының елу пайызы мөлшерінде жеті тәулік ішінде төлеген жағдайда іс мәні бойынша қаралды, шешім заңды күшіне енді, ал адам әкімшілік жауаптылыққа тартылды деп есептеледі.

Арнайы процестік құжатқа нұсқаудың болмауы жауаптылыққа тарту туралы шешім жоқ дегенді білдірмейді. ӘҚБК-нің 811-бабы екінші бөлігінің өзі заңды күшіне енген шешімді ескертеді. Мұндай шешім конклюденттік нысанда, яғни уәкілетті органның лауазымды адамының белгілі бір әрекеттерді жасауы: құқық бұзушылық және өндіріп алу туралы хабарлау, деректерді ақпараттық жүйелерге енгізу, қысқартылған іс жүргізу негіздері мен тәртібін түсіндіру, әкімшілік айыппұл төлегені туралы түбіртек беру (қажет болған жағдайда) арқылы қабылданады. Ұқсас әрекеттерді жалпы тәртіппен жүзеге асырылатын іс жүргізуде шығарылатын әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша қаулы алмастырады.

Әкімшілік құқық бұзушылық автоматты режимде жұмыс істейтін сертификатталған арнайы техникалық бақылау-өлшеу құралдарымен және аспаптармен тіркелген жағдайда, айыппұл төлеу қажеттігі туралы нұсқама шығарылады. Бұл нұсқама көлік құралының меншік иесіне (иесіне) жіберіледі немесе табыс етіледі. Нұсқамамен бірге белгіленген үлгідегі түбіртек жеткізіледі (ӘҚБК-нің 811-бабының бірінші бөлігі). Ұқсас жағдайларда, қысқартылған іс жүргізудің өзінде іс бойынша шешім нұсқама түрінде (яғни жазбаша құжат нысанында) ресімделеді.

Осылайша, әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша қысқартылған іс жүргізу тәртібіне уәкілетті органның шешімі болады, ол не конклюденттік нысанда, не нұсқама нысанында шығарылады. Адамның жалпы немесе қысқартылған іс жүргізу тәртібін таңдауы одан әрі іс жүргізу сатыларындағы оның құқықтық мүмкіндіктеріне себепші болады.

Бұл ретте, егер адам қысқартылған іс жүргізу тәртібінен бас тартса, шешім анағұрлым кеш мерзімге ауыстырылады және жалпы тәртіппен жүзеге асырылатын іс жүргізу шеңберінде әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша қаулы нысанында қабылданады. Әкімшілік құқық бұзушылық сертификатталған арнайы техникалық бақылау-өлшеу құралдарымен және аспаптармен тіркелген жағдайда, шешім (нұсқама) кеш мерзімге ауыстырылмайды, бірақ жеңілдікпен төлеу үшін белгіленген мерзім өткеннен кейін айыппұл сомасы ұлғаяды.

5. Қысқартылған іс жүргізуге тән мән-жайларды, ерекшеліктерді, жеңілдіктерді ескере отырып, заң шығарушы, жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарауды қоспағанда, қысқартылған іс жүргізу қағидалары бойынша шығарылған шешімдерді қайта қарау мүмкіндігін алып тастады, бұл формалды көзқарас тұрғысынан өзінің

құқықтары мен бостандықтарын заңға қайшы келмейтін барлық тәсілдермен қорғау құқығын, сот арқылы қорғалу құқығын бұзуды (уәкілетті органға, сотқа шағым беруге мүмкіндіктің болмауы) немесе тең болу қағидатын бұзуды (қандай да бір тәртіппен әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша іс жүргізуге қатысу негіздері бойынша кемсіту) куәландыруы мүмкін.

Сонымен бірге, заң адамды қысқартылған іс жүргізу тәртібінің қатысушысы болуға мәжбүрлемейді. Айыппұл сомасының елу пайызын төлеу түріндегі жеңілдік ынталандырады, бірақ адамды осындай тәртіпті пайдалануға міндеттемейді. ӘҚБК баламаны: іс жүргізудің барлық сатысын, оның ішінде сотта шағым жасауды қамтитын жалпы іс жүргізу тәртібін ұсынады. Қысқартылған немесе жалпы іс жүргізу тәртібі туралы шешімді адамның өзі қабылдайды. Бұдан басқа, ӘҚБК адамға қандай (жалпы немесе қысқартылған) тәртіпті пайдалану туралы шешім қабылдау үшін уақыт аралығын береді.

Адам шешімді қайта қарау мүмкіндігінің болмауын қоса алғанда, әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша қысқартылған іс жүргізу тәртібін таңдау салдары туралы білген, адамның тәртіп түрін, оның ішінде сот арқылы қорғалуға жүгінуге мүмкіндік беретін түрін таңдауы болған кезде шешімді қайта қарау мүмкіндігінің болмауын өзінің құқықтары мен бостандықтарын заңға қайшы келмейтін барлық тәсілдермен қорғау конституциялық құқығын, сондай-ақ сот арқылы қорғалу құқығын бұзу деп тануға негіздер жоқ.

6. Алдыңғы тармақта көрсетілген жағдайлар тең болу қағидатының бұзылуын бағалауға қолданылады. Адам балама бола тұра, өзінің құқықтарын шектеуге немесе өзінің құқықтарын мемлекет қорғайтын басқа деңгейге ерікті түрде келісім береді және орнына жеңілдік алады, бұған әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша жалпы тәртіппен іс жүргізуге қатысатындар ие болмайды. Бұл да аталған жағдайда тең болу құқығының бұзылмайтынын куәландырады.

7. Қысқартылған іс жүргізу тәртібімен қаралған істерді жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарау мүмкін болатын бөлікте ӘҚБК-нің 811-бабының екінші бөлігі өзінің құқықтары мен бостандықтарын заңға қайшы келмейтін барлық тәсілдермен қорғау, сот арқылы қорғалу және заң мен сот алдында тең болу конституциялық құқықтарын ешқандай да бұзбайды, керісінше, әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуде осы конституциялық ережелердің сақталуын куәландырады.

8. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша заңды күшіне енген қаулыларды, айыппұл төлеу қажеттігі туралы нұсқамаларды және оларға шағымдарды қарау нәтижелері бойынша қаулыларды жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарау туралы процестік ережелерді формалды қамтитын ӘҚБК-нің 852-бабының бірінші бөлігі және 855-бабы үшінші бөлігінің 2) тармақшасы әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша қысқартылған іс жүргізу барысында шешім

қабылданатын жағдайларға (нұсқамаларды қайта қарауды қоспағанда) расында есептелмеген. Осыған ұқсас проблема өтініш субъектісі дау айтпайтын ӘҚБК-нің 47-тарауының басқа баптарында да бар (853-баптың бірінші бөлігі, 855-баптың екінші бөлігінің 4) тармақшасы, 856-баптың бірінші бөлігі, 857-баптың бірінші бөлігі, 859 және 860-баптары).

Бұл ретте ӘҚБК-нің 855-бабы екінші бөлігінің 3) тармақшасында жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарау туралы арыз иесі өтінішхат беретін акт жайында айтылады. Яғни, ӘҚБК-нің өзінде осы мысалда "акт" деген анағұрлым кең ұғым қосыла отырып, түрлі терминология пайдаланылады. Бұдан басқа, айтып өтілгендей, қысқартылған іс жүргізуге (құқық бұзушылық сертификатталған арнайы техникалық бақылау-өлшеу құралдарымен және аспаптармен тіркелген жағдайда) нұсқама шығарылуы мүмкін, бұл да жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарауға жүгіну құқығын береді.

Қысқартылған іс жүргізу тәртібімен жүзеге асырылатын істі жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарау құқығы ӘҚБК-нің 811-бабының екінші бөлігінде тікелей көзделген деген ереже принципті болып табылады. Осы бөлікте іс бойынша заңды күшіне енген шешім туралы айтылады.

Осылайша, ӘҚБК-нің 852-бабының бірінші бөлігі және 855-бабы үшінші бөлігінің 2) тармақшасы ӘҚБК-нің 811-бабының екінші бөлігімен сәйкес келмейтіні анық, бұл іс жүргізу материалдарынан түсінуге болатындай, азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын шектеуге алып келеді.

9. ӘҚБК-нің 852-бабының бірінші бөлігін және 855-бабы үшінші бөлігінің 2) тармақшасын қолданған кезде адамның әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша қысқартылған іс жүргізу жағдайында істі жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарау құқығы жалпы нормада (811-баптың екінші бөлігі) тікелей бекітілгенін ғана емес, әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңнама қағидаттарын да ескерген жөн.

Мәселен, ӘҚБК-нің 10-бабының (кінәсіздік презумпциясы қағидаты) үшінші бөлігіне сәйкес кінәлілікке келтірілген кез келген күмәндар өзіне қатысты әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс қозғалған тұлғаның пайдасына түсіндіріледі. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңнаманы қолдану кезінде туындайтын күмәндар да оның пайдасына шешілуге тиіс.

Осылайша, ӘҚБК-нің түрлі нормаларының сәйкес келмеушілігі азаматтардың конституциялық құқықтарының да, ӘҚБК-де тікелей көзделген істі қайта қарау құқығының да бұзылуына алып келмеуге тиіс. Уәкілетті орган немесе сот процестік тұрғыда бұл мәселенің реттелмегенін немесе жеткілікті деңгейде реттелмегенін негізге алып құқықтық норманы (істі жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қарау құқығы) қолданудан бас тарта алмайды.

10. "Қазақстан Республикасының Конституциялық Соты туралы" 2022 жылғы 5 қарашадағы Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының 50-бабы 1-тармағының б) тармақшасына сәйкес Конституциялық Сот өзінің құқықтық ұстанымын тұжырымдаған кезде құқық қолдану практикасын назарға алады, бұл әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша қысқартылған іс жүргізу жағдайында жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарауға қатысты түрлі тәсілдерді, оның ішінде қаулылар мен нұсқамаларды ғана қайта қарауға жол беретін және жазбаша құжат нысанында берілмейтін, қысқартылған іс жүргізуде шығарылатын шешімді қайта қараудан бас тартатын тәсілді анықтады. Мұндай формалды тәсіл азаматтардың тең болуын және олардың өзінің құқықтары мен бостандықтарын заңға қайшы келмейтін барлық тәсілдермен қорғау құқығы мен сот арқылы қорғалу құқығын айтарлықтай бұзуға алып келеді.

11. Конституциялық Сот өтініште жазылған мәселелерге тармақтың қатысты болмауына байланысты ӘҚБК-нің дау айтылып отырған нормаларының Қазақстан Республикасы Конституциясының 13-бабының 3-тармағына сәйкестігін қараған жоқ.

Осы жазылғандардың негізінде, Қазақстан Республикасы Конституциясының 72-бабының 3-тармағын және 74-бабының 3-тармағын, "Қазақстан Республикасының Конституциялық Соты туралы" 2022 жылғы 5 қарашадағы Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының 23-бабы 4-тармағының 3) тармақшасын, 55 – 58, 62-баптарын, 63-бабының 3 және 4-тармақтарын, 64-бабының 4-тармағын және 65-бабы 1-тармағының 2) тармақшасын басшылыққа ала отырып, Қазақстан Республикасының Конституциялық Соты

қаулы етеді:

1. Қазақстан Республикасы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 811-бабының екінші бөлігі, 852-бабының бірінші бөлігі және 855-бабы үшінші бөлігінің 2) тармақшасы Қазақстан Республикасының Конституциялық Соты берген түсіндірмеде Қазақстан Республикасы Конституциясының 13-бабының 1 және 2-тармақтарына және 14-бабының 1-тармағына сәйкес келеді деп танылсын:

іс жүргізілуі қысқартылған іс жүргізу тәртібімен жүзеге асырылатын әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша шешім уәкілетті органның лауазымды адамының конклюденттік әрекеттерді жүзеге асыруы: құқық бұзушылық және өндіріп алу туралы хабарлау, деректерді ақпараттық жүйелерге енгізу, қысқартылған іс жүргізу негіздері мен тәртібін түсіндіру, белгіленген үлгідегі түбіртекті беру (қажет болған жағдайда) арқылы ресімделеді. Мұндай әрекеттер жалпы тәртіппен әкімшілік жауаптылыққа тартуға негіз болатын әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша қорытынды акт шығаруға теңестіріледі. Әкімшілік құқық бұзушылық автоматты режимде жұмыс істейтін сертификатталған арнайы техникалық бақылау-өлшеу құралдарымен және аспаптармен тіркелген жағдайда, шешім нұсқама нысанында да болуы мүмкін;

Қазақстан Республикасы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 852-бабының бірінші бөлігінде және 855-бабы үшінші бөлігінің 2) тармақшасында қысқартылған іс жүргізу тәртібімен конклюденттік нысанда қабылданатын шешім туралы ескертпенің болмауы осы іс жүргізу тәртібімен жауаптылыққа тартылған адамды істі жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарау құқығынан айырмайды.

2. Қазақстан Республикасының Үкіметі осы нормативтік қаулы жарияланғаннан кейін алты айдан кешіктірмей Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісіне іс жүргізілуі қысқартылған тәртіппен жүзеге асырылатын жағдайларда істерді жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарау тәртібін құқықтық реттеудегі олқылықтарды жоюға бағытталған Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы заң жобасын енгізсін.

3. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізілгенге дейін 811-баптың екінші бөлігі, 852-баптың бірінші бөлігі және 855-баптың үшінші бөлігінің 2) тармақшасы осы нормативтік қаулыда берілген түсіндірмеде қолданылсын.

4. "Қазақстан Республикасының Конституциялық Соты туралы" 2022 жылғы 5 қарашадағы Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының 63-бабының 4-тармағы негізінде соттардың және өзге де құқық қолдану органдарының Қазақстан Республикасы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 811-бабының екінші бөлігін, 852-бабының бірінші бөлігін және 855-бабы үшінші бөлігінің 2) тармақшасын өзгеше түсіндіруге негізделген шешімдері орындалуға жатпайды және Қазақстан Республикасы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 852-бабы екінші бөлігінің 5) тармақшасына сәйкес жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қаралуға тиіс.

5. Осы нормативтік қаулы қабылданған күнінен бастап күшіне енеді, Республиканың бүкіл аумағында жалпыға бірдей міндетті, түпкілікті болып табылады және шағым жасалуға жатпайды.

6. Осы нормативтік қаулы заңнамалық актілерді ресми жариялау құқығын алған мерзімді баспасөз басылымдарында, құқықтық ақпараттың бірыңғай жүйесінде және Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының интернет-ресурсында қазақ және орыс тілдерінде жариялансын.

*Қазақстан Республикасының
Конституциялық Соты*